

Ramon Llull

Fou el creador d' una literatura filosòfica i teològica en català, i ajudà a normalitzar la prosa literària. És, sens dubte, un dels valors més universals de la nostra cultura.

Per conèixer la importància cabdal de la seua obra ens centrem en dos aspectes per a introduir-la:

- a) La màquina de pensar.
- b) El regulador de la prosa.

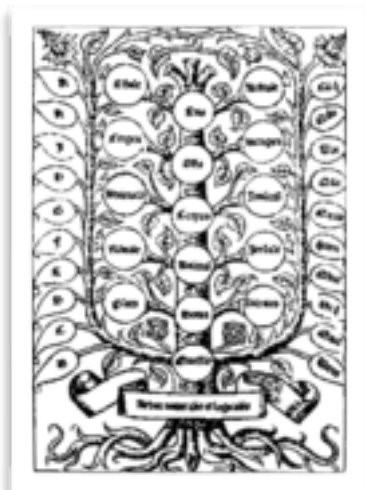
La màquina de pensar

La **Informàtica** és la ciència aplicada que abasta l'estudi i aplicació del tractament automàtic de la informació, utilitzant sistemes computacionals, generalment implementats com a dispositius electrònics. També està definida com el processament automàtic de la informació.

Devers l'any 1275 Ramon Lull, inspirat per Roger Bacon, començà a treballar el raonament metòdic, *Ars Magna*, que es publicà el 1315 i fou considerat com un procediment mecànic que raonava per ell mateix. Era una alfabet seqüencial semblant a fórmules algèbriques que podríem anomenar “màquina lògica” i que tingué continuació en la il·lustració. Aquesta màquina era un sistema de cercles concèntrics giratoris que li permetien obtenir demostracions d'una manera mecànica. Estudiosos com A.Kondratov en *L' intel·lecte electrònic* s'ha detingut en l'aportació de l'autor balear. Més recentment Umberto Eco també ha parlat esmentant en la recerca del llenguatge universal, filosòficament i moralment perfecte per a la conversió d'infidels.

Seguim el procediment de l'escriptor mallorquí que l'emprà per demostrar que les veritats de la fe cristiana eren correctes. D'aquesta manera creia que deixaria de banda qualsevol discussió sobre la seua religió. Refutà la posició racionalista d'Averroes, i també la de les religions musulmana i jueva del pensament.

La màquina que dissenyà Lull contenia les sentències, els subjectes i els predicats teològics que estaven organitzats en figures geomètriques i que la tradició aristotèlica considerava perfecta. És una mena de teoria del coneixement, per això afirmem que Ramon s'avançà 600 anys a Turing amb el llenguatge propi que hem esmentat més amunt, i que contenia entre d'altres: “bondat, grandesa, eternitat, poder, saviesa, voluntat, virtut, veritat”, etc...

Per entendre el plantejament lul·lià de la filosofia hem de relacionar-ho amb aspectes matemàtics. Definim a continuació **el sil·logisme**: argumentació lògica que consisteix en l'afirmació de dues proposicions relacionades i anomenades premisses, de les quals en resulta una altra dita conclusió.

Ací tenim un exemple:

“Tots els lingüistes són esquizofrèncis.

X és un lingüista.

Per tant, X és un esquizofrèncic.”

Un altre terme introduït a partir dels plantejaments de l'escriptor mallorquí és la **càbala**, és a dir, els càlculs i suposicions que hom fa per endevinar alguna cosa. Aquest concepte també abraça el conjunt de teories metafísiques de caràcter esotèric desenvolupades pel judaisme.

Ramon Llull va entrar doncs amb una confrontació ideològica amb el pensament de l'època. La societat del' Edat Mitjana era teològica i ell feia, com ja hem dit, plantejaments racionals, típics de la filosofia amb un objectiu religiós. Tingué la influència de l'escolàstica, això és, el moviment teològic i filosòfic que usà la filosofia grecolatina clàssica per comprendre la revelació del cristianisme. Dominà el pensament de les universitats europees des del S. XI fins a mitjans del S. XV. També va incloure corrents filosòfics àrabs i judaïcs. Combinà fe i raó, amb la clara submissió de la primera a la segona. Fou a més un mètode de treball intel·lectual que tenia com a centre el principi d'autoritat de Déu.

El regulador de la prosa

D'ençà del Some. VIII, el romanç o "vulgar" comença a guanyar autonomia davant del llatí i pren, a poc a poc, la seua personalitat pròpia. Els primers documents posen de manifest el caràcter cada vegada més artificial de la competència llatina dels lletrats. Ja llavors apareixen mostres de la variació dialectal catalana, formada probablement arran de les modalitats del llatí –ja siga per la intensitat de la romanització o bé ja siga pels substrats prevalents en els diversos territoris.

El document més antic conservat, en el qual apareixen ja topònims amb una fonètica clarament nostra, és l'acta de consagració de la Seu d'Urgell (839). A partir del segle IX, i sobretot de final del segle XI, els elements vulgars en textos llatins són cada vegada més freqüents i, indirectament, permeten ja fer-se una idea dels estadis inicials del "vulgar" parlat. La varietat de textos segons el grau de la barreja entre el llatí i el català és molt diversa, i en ple segle XII, quan ja sovintegen documents escrits totalment en català, encara perdura la mescla de llatí i romanç, i fins i tot de documents redactats en un llatí més acostat als

models clàssics, conseqüència d'una consciència clara de l'existència de dos idiomes diferents.

Durant el segle XII la llengua vulgar accedeix de ple dret a l'escriptura. D'aquesta època és la traducció al català del *Liber iudiciorum o Forum iudicum*, compilació de lleis visigòtica de mitjan segle VII.

També de final dels segle XII o de principi del XIII són *les Homilies d'Organyà*, un sermonari escrit en català, seguint les disposicions favorables a predicar en llengua vulgar.

Aquesta presència de l'element occità, eventual en els escrits catalans en prosa i habitual en poesia, cal atribuir-la en part a l'estreta relació entre totes dues llengües des del punt de vista genètic i en part a les també estretes relacions històriques entre Catalunya i Occitània, que arribaren a formar una sola entitat política als segles XII i XIII.

EXERCICI

1.- A continuació tens un monòleg que està en registre col·loquial i cal que el repares per tal de transformar-lo en un altre discurs estàndard. Reflexiona que has canviat i quina relació té allò que acabes de fer amb la tasca que féu Ramon LLull amb la nostra llengua el S. XIII. Posa en els quadres que tens més avall tot allò que remarques.

“Bon dia. Està lliure l'assiento, eeeee veritat? Pues ací em quede// Per què hauria de buscar-ne un atre, no li pareix? És que n'hi ha gent que puja al tren i des de que puja hasta que s'assenta recorre tots els vagons// Ja veus que més donarà un asiento o un atre! Fan tant de romanç que quan vénen a decidir-se ja els han ocupat casi tots// Són uns romancers/ però romancers romancers... Clar, que aixina demostren la seua poca experiència hum/ perquè a mi/ que agarre el tren cada setmana/ això no em passa// Sí, perquè jo puge cada setmana, eeee sap? És pel meu Ramon que està estudiant. Mire/ he tingut cinc fills i cap dels atres ha sigut de lletra/ però el meu Ramon/ el meu Ramon és més sabut que Lepe/// Ja veu com són les coses/ com si no hagueren eixit del mateix parrús/ Mire si serà sabut que als dos anys ja sabia totes les capitals del món! I és que des de que va entrar a escola/ tots els mestres em cridaven per repetir-me que seria una llàstima que no estudiara/ Clar que mosatros no podíem eeeee/ però don Damià/ que en glòria estiga/ li va arreglar una beca d'eixes que dóna el govern i com el xicon ho trau/ tots els anys mos posen els diners en la llibreta/ Si no, d'on? Conforme està la vida

i jornalers que som.///no pot ser,/no troba? Ara que ell també s’ho guanya, també! Ja ho crec que s’ho guanya/ pobre! Vosté sap lo que treballa! Si sabera les voltes que per les nits he tingut que dir- li que es gitara, que ja estava bé d'estudiar! Clar que aixina li va.//Fa tres anys va acabar el batxiller i està fent una carrera d'eixes modernes.///com es diu eee/// mire no me'n recorde/ una d'eixes de números i diners/i cada curs em porta millors notes! (...)"

Viure al ras. “Rodalies”(2000) Rafa Gomar

CASTELLANISMES	INCORRECCIONS	MOSTRES LLENGUA ORAL	TRETS DEL REGISTRE COL·LOQUIAL

TASQUES REALITZADES	SÍ/ NO	EXEMPLES
Acabament de frases incompletes		
Alteració de l'ordre dels elements		
Supressió de tics lingüístics		
Ús de signes de puntuació		

2.- Per tal que te n'adones del paper que tingué l'autor mallorquí per a la prosa en català tens una sèrie de paraules que cal que et

fixes per esbrinar quin mecanisme de la llengua s' ha emprat per a crear-les: “automòbil, parallamps, sordmut, capicua i paraigua”.

EL TERMCAT

És el centre de terminologia de la llengua catalana, creat el 1985. Té com a missió garantir el desenvolupament i la integració de la nostra terminologia en els sectors especialitzats i en la societat en general, mitjançant la creació contínua d'eines i de recursos innovadors i de qualitat, en un diàleg permanent amb especialistes i usuaris. Emmarca la seva activitat dins del procés de normalització de la llengua i en un context global determinat per la societat del coneixement, la diversitat i el multilingüisme.

El TERMCAT té també una reconeguda trajectòria en l'àmbit internacional, i participa regularment en les xarxes de col·laboració terminològica multilingüe.

Després d'haver realitzat aquests exercicis d'introducció, podries relacionar què uneix el Termcat amb la tasca de Ramon Llull?

Pràctiques

Ens aproximem a l'autor mallorquí amb tres texts per tal d'obtenir informació de primera mà. Et presentem tres exercicis que ens ajudaran a conèixer la seua personalitat.

1.- Per què usà Ramon LLull preferentment la nostra llengua? Ací tens l' explicació.

*La intenció perquè nós aquesta amança posem en **vulgar**, és per tal que els hòmens que no saben llatí puguen tenir art i doctrina quan sàpiguen lligar llur voluntat a anar amb bona amor, i encara, quan sàpien tenir ciència per a conéixer veritat; i encara, per això la posem en vulgar, perquè els hòmens que saben llatí tinguen doctrina i manera quan de les paraules llatines sàpiguen devallar a parlar bellament en vulgar, usant de vocables d'aquesta art, car hi ha molts hòmens que de la ciència en llatí no saben transportar a vulgar per falta de vocables, els quals per aquesta art podran tindre.*

*I perquè tenim mancança de vocables que són en vulgar, ens convé usar vocables que són en llatí, i encara d'**algunes paraules estranyes que no són en ús en vulgar ni en llatí**, sense les quals no podríem pujar aquesta amança a tan alt grau de bondat.*

Pròleg Art Amativa

2.- Llegeix el fragment i explica de quin fet es tracta. Com va trasbalsar aquest fet la seua vida? Quins foren els objectius de Llull a partir d'aquest moment?

“ Quan fui gran i sentí del món sa vanitat, comencé a fer mal i entré en pecat, oblidant Déu gloriós, siguent carnalitat; però plagué a Jesucrist, per sa gran pietat, que es presenta a mi cinc voltes crucificat perquè el recordàs i en fos enamorat tan fort, que jo tractàs que ell fos predicat per tot el món, i que fos dita veritat de sa gran Trinitat, i com fou encarnat: perquè jo fui inspirat en tan gran voluntat que res altre no amé més que ell fos honrat, i llavors comencé a servir-lo de grat.”

Ramon Llull, Lo Desconhort, 1300

3.- En Cant de Ramon, Llull ens confessa els seus afanys i els seus fracassos. Llig aquest fragment i fes un retrat de la seua personalitat.

“Sóc home vell, pobre, menyspreat, no tinc ajuda d'home nat i he grans coses emparat.

Grans coses he del món cercat, molt bon exemple he donat: poc sóc conegut i amat.

Vull morir en pelag d'amor.

Per ésser gran no en tinc por de mal príncep ni mal pastor.

Tots dies pense la deshonor que fan a Déu els gran senyors que meten el món en error

Prec a Déu trameta missatgers devots, savis i vertaders a conéixer que Déu home és.

La Verge on Déu home se fes

i tots els sants d'ella sotmés prec que en infern no siga més.

Llaor, honor al major Senyor al qual tramet la meua amor que d'ell reba resplendor. No sóc digne de fer honor a Déu, tan fort sóc pecador, i sóc de llibres trobador.

Encara que haja pensat gran bé faro i a la fi res no hi puc far, perque en tinc ira i pesar.

Amb contrició i plorar

vull tant a Déu mercé clamar que els meus llibres vulla exalçar.”

Ramon Llull, Cant de Ramon, 1300